

Brussel, 13 oktober 2023

Advies bij het Wetsvoorstel tot wijziging van het Burgerlijk Wetboek wat betreft de verjaringstermijn voor schuldvorderingen voor levering van water, gas of elektriciteit en elektronische communicatie (Parl. St., Kamer, DOC 55, 0336/001)

Opmerking vooraf: Dit advies is enkel geschreven vanuit de invalshoek van de verjaring van schuldvorderingen voor de levering van gas of elektriciteit.

I. Algemeen

Wanneer het Burgerlijk Wetboek sedert 2017 uitdrukkelijk bepaalt dat de verjaringstermijn van onder meer energiefacturen¹ vijf jaren bedraagt², werd hiermee enerzijds eerdere rechtspraak van het Grondwettelijk Hof en van het Hof van Cassatie bevestigd en wilde men anderzijds een einde maken aan blijvende onduidelijkheid in de rechtspraak (in bijzonder inzake de toepassing van de eenjarige verjaring).

Vijf jaar is een lange termijn, zeker als men er rekening mee houdt dat in de energiesector een systeem van continue levering van toepassing is en dus ook van continue aanrekening van energieverbruik.

- Onze ervaring leert dat eindafnemers die financieel krap zitten vaak zeer kwetsbaar zijn voor deze voortdurende opeenstapeling van energieschulden.
- De energiebedrijven beschikken over de middelen om achterstallige schuldvorderingen op te volgen, zodat zij in staat moeten zijn om tijdig een verjaring te vermijden.
- Verder bestaan er verschillende mogelijkheden om de verjaringstermijnen te stuiten, waarna de termijn opnieuw van nul begint te lopen (er bestaat ook de mogelijkheid dat onder meer advocaten en gerechtsdeurwaarder de verjaring door

¹ De wet spreekt over "schuldvorderingen wegens levering van goederen en diensten via distributienetten voor water, gas of elektriciteit".

² Art. 48 van de wet van 6 juli 2017 houdende vereenvoudiging, harmonisering, informatisering en modernisering van bepalingen van burgerlijke recht en van burgerlijk procesrecht alsook van het notariaat, en houdende diverse bepalingen inzake justitie, die artikel 2277 van het Oud Burgerlijk Wetboek aanvulde met een nieuw lid.

een ingebrekestelling bij aangetekende zending met ontvangstbewijs stuiten, die een nieuwe termijn van een jaar doet ingaan³).

Een verjaringstermijn van twee jaren lijkt aanvaardbaar. Men dient hierbij ook te bedenken dat een te korte verjaringstermijn schuldeisers sneller ertoe kan aanzetten een gerechtelijke invorderingsprocedure te starten.

II. Samenhangend probleem: de termijn binnen dewelke de eindafrekening moet worden opgesteld
---

Maar er is meer. Uit de klachten die de Ombudsdienst voor energie ontvangt, blijkt dat het niet zo uitzonderlijk is dat facturen zeer laat worden opgesteld. Vooral door de invoering van het nieuwe communicatieprotocol MIG6 en het dataplatform ATRIAS einde 2021 stellen we vast dat in 2022 2.959 klachten gingen over het uitblijven van de energiefactuur. In 2023 is dit momenteel ook al het geval in 2.744 klachten. In veel van die klachten konden er geen energiefacturen worden opgesteld omdat sommige toegangspunten van eindafnemers nog bij de distributienetbeheerder of bij ATRIAS zelf geblokkeerd waren of zijn. Maar in nogal wat gevallen bleek ook dat de energieleverancier er niet in slaagde of slaagt om tijdig een energiefactuur op te maken wegens een aantal technische problemen in het IT- of facturatiesysteem. Er zijn eindafnemers die meer dan een jaar moeten wachten op hun energiefactuur nadat hun meetgegevens zijn opgenomen door een meteropnemer of door henzelf naar de distributienetbeheerder of naar de leverancier (respectievelijk in het kader van leverancierswissel of verhuis) werden doorgestuurd. Nu bepaalt het Burgerlijk Wetboek dat de verjaring niet loopt ten aanzien van een schuldvordering die op een bepaalde dag vervalt, zolang die dag niet verschenen is⁴. Wat energiefacturen betreft, begint de verjaringstermijn dus te lopen vanaf de datum van uiterste betaling vermeld op de factuur (doorgaans na een termijn van twee weken). Wanneer een energieleverancier in gebreke blijft om tijdig een factuur op te stellen, wordt daardoor de aanvangsdatum van de verjaringstermijn – en bijgevolg natuurlijk ook de einddatum – voor zich uitgeschoven.

Bij afrekeningsfacturen inzake energieverbruik is dit problematisch en wel om volgende redenen:

- Wanneer een energieklient verwacht of weet dat de afrekeningsfactuur een saldo in zijn voordeel zal opleveren, dient hij des te langer op de uitbetaling daarvan te wachten.
- In het geval de energieklient een opleg aan de energieleverancier verschuldigd is, kan het uitblijven van de facturatie leiden tot een opeenstapeling van schulden met vooral in tijden van energiecrisis onzekerheid over de toegepaste (variabele) energieprijzen en over de te verwachten voorschotfactuur voor de lopende of volgende verbruiksperiode.

---

³ Art. 2244, §2, Oud Burgerlijk Wetboek.

⁴ Art. 2257 Oud Burgerlijk Wetboek.

- De technische reglementen van de gewestelijke overheden voorzien in termijnen van doorgaans twee jaar binnen dewelke de door de distributienetbeheerder geregistreerde meterstanden kunnen worden rechtgezet. Wanneer de facturatie laattijdig gebeurt, kan de energiek klant ook pas op een later tijdstip kennis nemen van het in de factuur aangerekende verbruik en verkort dit de termijn binnen dewelke hij de meterstanden bij de distributienetbeheerder kan betwisten, of wordt deze termijn zelfs overschreden.

Huidige regels inzake de termijn voor het opmaken van een energiefactuur

Federaal

Op het federale niveau is er enkel een bepaling die een termijn voor de opmaak van de factuur te vinden in het deel van het consumentenakkoord dat de leverancierswissel behandelt⁵. Daarin wordt bepaald dat de oude energieleverancier van de energiek klant zich ertoe moet verbinden om na de beëindiging van de leveringsovereenkomst binnen de termijn van 6 weken na ontvangst van de meetgegevens van de distributienetbeheerder, aan de consument de slotafrekening te bezorgen.

De naleving van het consumentenakkoord kan enkel worden afgedwongen bij de energieleveranciers die dit akkoord ondertekend hebben⁶.

Gewestelijk

De gewestelijke regelingen voorzien termijnen binnen dewelke energieleveranciers de energiefactuur dienen op te maken.

---

⁵ Deel 3.2, zesde lid, 1) van het Akkoord "De consument in de vrije elektriciteits- en gasmarkt".

⁶ (update bron FOD Economie) De overeenkomst werd ondertekend door 18 leveranciers die actief zijn of potentieel actief zijn op de residentiële markt.

Sindsdien zijn, rekening houdend met fusies, terugtrekkingen uit de markt, terugtrekkingen uit de overeenkomst en het ontbreken van activiteit in het residentiële aanbod, nog slechts acht leveranciers daadwerkelijk bij de overeenkomst betrokken:

1) Antargaz Belgium s.a./n.v.	5) TotalEnergies (Lampiris s.a. / n.v).
2) Aspiravi s.a./n.v.	6) Luminus s.a. / n.v.
3) Eneco Belgium s.a./n.v.	7) Mega (Power Online s.a. / n.v.)
4) Engie Electrabel s.a./n.v.	8) Trevion s.a. / n.v.

De volgende zeven ondertekenaars :

- zijn ofwel nooit actief geweest op de residentiële markt:
Comfort Energy, Elindus, Eoly Colruytgroup Energy, Gas Natural Fenosa (Naturgy).
- of zijn niet langer actief op deze markt:
Belpower International, Direct Energy Belgium (Poweo), ENI Gas&Power, Essent Belgium s.a./n.v., Watz bvba / sprl

Octaplus Energie heeft zich sinds 30 juni 2020 uit de overeenkomst teruggetrokken.

Een aantal leveranciers zoals Elegant, Ebem en Ecopower hebben de overeenkomst niet ondertekend, maar engageren zich wel om het consumentenakkoord na te leven. Nieuwe leveranciers zoals Bolt Energie, Energie.be en Dats 24 hebben de overeenkomst nog niet ondertekend.

Vlaams Gewest

In het Vlaams gewest bepalen de technische reglementen dat na ontvangst van de meetgegevens vanwege de distributienetbeheerder, de energieleverancier binnen een termijn van zes weken een factuur moet opmaken en deze overmaken aan de distributienetgebruiker, in geval van:

- periodieke meteropname;
- tariefwissel op vraag van de distributienetgebruiker (in geval van levering van elektriciteit);
- rechtzetting van energiehoeveelheden;
- uitdienstname van het toegangspunt;
- vervanging van een meter die onderdeel uitmaakt van de meetinrichting en waarvan de meetgegevens worden gebruikt in het kader van de facturatie van een energiecontract.

Deze termijn wordt ingekort tot vier weken in het geval van:

- wissel van distributienetgebruiker,
- wissel van energieleverancier
- gecombineerde wissel ⁷.

Waals Gewest

In het Waalse Gewest schrijven de uitvoeringsbesluiten inzake de openbare dienstverlichtingen voor dat de leverancier voor elke eindafnemer minstens één keer per jaar een afrekeningsfactuur opstelt. Deze factuur wordt opgesteld uiterlijk binnen zestig dagen na de uiterste datum voor de overdracht aan de leverancier van de gegevens m.b.t. de meteropname verricht door de netbeheerder en zoals bepaald in de technische reglementen inzake het distributienetbeheer⁸.

Brussels Hoofdstedelijk Gewest

De regelgeving in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest voorziet enkel een termijn van 6 weken voor een leverancierswissel⁹.

---

⁷ Artikelen 4.3.48 en 4.3.57 het technisch reglement van 24 maart 2003 voor de Distributie van Elektriciteit in het Vlaamse Gewest.

Artikelen 4.3.40 en 4.3.49 het technisch reglement van 24 maart 2003 voor de Distributie van Gas in het Vlaamse Gewest.

⁸ Art. 7, §2, eerste lid, arrêté de 30 mars 2006 du Gouvernement wallon relatif aux obligations de service public dans le marché de l'électricité.

Art. 7, §2, eerste lid, arrêté de 30 mars 2006 du Gouvernement wallon relatif aux obligations de service public dans le marché du gaz.

⁹ Art. 25quatuordecies, §1, 7°, ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Artikel Art 20undecies, §1, 7°, ordonnantie van 1 april 2004 betreffende de organisatie van de gasmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest, betreffende wegenisretributies inzake gas en elektriciteit en houdende wijziging van de ordonnantie van 19 juli 2001 betreffende de organisatie van de elektriciteitsmarkt in het Brussels Hoofdstedelijk Gewest.

Voor de overige situaties (jaarlijkse meteropname, rechtzetting van metergegevens, buitengebruikstelling van een toegangspunt, slotfactuur bij klantwissel of verhuis) zijn er in de Brusselse regelgeving geen termijnen voorzien.

Enkele knelpunten in de huidige reglementeringen

De verplichtingen van de leverancier tegenover zijn klanten die door of krachtens de federale regeling in het consumentenakkoord en de gewestelijke wetgeving worden opgelegd kunnen worden beschouwd als deel uitmakend van de energieleveringsovereenkomst. Wanneer die verplichting niet wordt nagekomen is er bijgevolg sprake van contractuele wanprestatie. Theoretisch kan in dat geval de energiek klant de leverancier aanspreken. Nochtans stellen zich een aantal moeilijkheden.

- Als vertrekpunt van de termijn voor het opmaken van de factuur wordt het tijdstip genomen waarop de leverancier de meetgegevens heeft ontvangen. Wanneer de leverancier die meetgegevens niet van de distributienetbeheerder heeft ontvangen, dan is het in regel niet mogelijk om een afrekening op te maken, ook al omdat de leverancier zelf geen schattingen van meetgegevens mag maken voor de facturatie ervan. In dergelijk geval - wat sinds de oprichting van het ATRIAS-platform nog van toepassing kan zijn voor een aantal geblokkeerde toegangspunten - kan de eindafnemer of netgebruiker zich wenden tot de distributienetbeheerder, die in zeer uitzonderlijke gevallen de schade kan vergoeden bij een fout in hoofde van de distributienetbeheerder, schade bij de energiek klant en het oorzakelijk verband tussen beiden kan worden bewezen.
- Bovendien zou deze huishoudelijke afnemer, wanneer de vertraging te wijten is aan de energieleverancier, het door hem geleden nadeel moeten aantonen, wat niet eenvoudig is. Omgekeerd voorzien de algemene voorwaarden van de leveranciers, voor het geval waarbij diezelfde huishoudelijke afnemer een factuur niet tijdig betaalt, in een vergoeding in forfaitaire bedragen, weliswaar recent beperkt en vastgesteld door Boek XIX "Schulden van de consument" van het Wetboek van economisch recht (geen kostenaanrekening voor de herinneringen bij niet-betaling van drie vervaldata en een maximum van 7,50 euro voor de bijkomende herinneringen).
- De afrekeningsfactuur is een unieke en essentiële bron van informatie voor de energiek klant. De afrekeningsfactuur is immers een document dat, behoudens het aangerekende verbruik, een volledig zicht geeft op alle kosten die ingevolge het energieverbruik worden aangerekend, ongeacht het bedrijf (energieleverancier, distributienetbeheerder, transmissie- en transportnetbeheerder,...) of instantie (diverse overheden) waarvoor de geïnde bedragen bestemd zijn. Voor de energiek klant is het bijgevolg een noodzakelijk document, wil hij vat krijgen op zijn maandelijkse of jaarlijkse energiekosten.

Een alternatief: een maximumtermijn waarbinnen nog energieverbruik kan worden aangerekend

Wij stellen voor om de bestaande regelgeving aan te vullen met een maximumtermijn waarbij bij overschrijding geen elektriciteits- of gasverbruik meer kan worden aangerekend en waarbij volgende principes zouden gelden:

- De termijn vangt aan op de dag van ontvangst van de (rechtgezette) meteropname vanwege de distributienetbeheerder.
- Gelet op de gevolgen van het te lang uitblijven van de facturatie, dient de lengte van de opgelegde termijn redelijk te blijven: wij stellen 12 maanden voor.
- Als die termijn van 12 maanden is overschreden, kan de leverancier geen afrekeningen meer opstellen in het nadeel van de eindafnemer (consument of energie-KMO met een jaarlijks verbruik van maximum 100.000 KWh per jaar voor elektriciteit of 100.000 KWh per jaar voor aardgas). In de gevallen waarin de eindafnemer nog gelden tegoed heeft, dient de energieleverancier uiteraard een factuur op te maken. Eventueel wordt dit terug te betalen bedrag vermeerderd met nalatighedsinteressen tegen de wettelijke interestvoet, ingeval de consument een recht op betaling heeft ingevolge foutieve facturatie of laattijdige terugbetaling, veroorzaakt door de energieleverancier, zoals voorzien in het consumentenakkoord¹⁰.
- In de voorgestelde regeling wordt uitzondering gemaakt voor die gevallen waarbij het uitblijven van de meteropname en de factuur die eruit zou moeten volgen, te wijten is aan de energieklant die geen gevolg geeft aan de vraag of herinnering vanwege de distributienetbeheerder om een analoge meteropname te bezorgen. Deze gevallen verminderen aanzienlijk ingevolge de uitrol van de digitale meter waarbij de distributienetbeheerder van op afstand metergegevens kan uitlezen.

Enkele buitenlandse voorbeelden

In enkele Europese landen werden reeds stappen in die zin gezet.

Frankrijk

In Frankrijk werd in 2016¹¹ een wijziging in de Code de consommation ingevoegd. Het artikel van L224-11 heeft volgende krachtlijnen:

---

¹⁰ Deel 2.3.2, a. B. punt 11) van het Akkoord "De consument in de vrije elektriciteits- en gasmarkt".

¹¹ Met name door de Ordonnance n° 2016-van 14 maart 2016.
Het betrokken artikel uit de Code de la consommation luidt als volgt:
« Article L224-11

Le fournisseur d'électricité ou de gaz naturel facture, au moins une fois par an, en fonction de l'énergie consommée. Aucune consommation d'électricité ou de gaz naturel antérieure de plus de quatorze mois au dernier relevé ou autorelevé ne peut être facturée, sauf en cas de défaut d'accès au compteur, d'absence de transmission par le consommateur d'un index relatif à sa consommation réelle, après un courrier adressé au client par le gestionnaire de réseau par lettre recommandée avec demande d'avis de réception, ou de fraude. »

- Leveranciers van elektriciteit en gas factureren de verbruikte energie minstens één maal per jaar.
- De bepaling hanteert een termijn van 14 maanden, met de meteropname als vertrekpunt (ongeacht of het gaat om een aflezing van de meters door de meteropnemer dan wel door energiekland zelf).
- Na het verstrijken van die termijn kan geen verbruik van elektriciteit of gas meer worden gefactureerd.
- Deze maatregel geldt niet:
  - wanneer geen toegang tot de meter kan worden verkregen;
  - wanneer de consument geen meetgegevens doorstuurt, nadat de distributienetbeheerder hem hiertoe heeft aangemaand door middel van een aangetekende brief met ontvangstbewijs;
  - in geval van fraude.

Verenigd Koninkrijk

In het Verenigd Koninkrijk is de relevante regeling niet bij wet vastgelegd, maar door de energieregulator Ofgem (Office of Gas and Electricity Markets).

De krachtlijnen van de "back-billing rules" zijn de volgende.

- De regeling beschermt niet alleen huishoudelijke afnemers, maar ook kleine ondernemingen.
- Er wordt een termijn van 12 maanden gehanteerd.
- De energiekland mag niet gefactureerd worden voor het verbruik van gas en elektriciteit van binnen die termijn wanneer de energieleverancier hem niet tijdig een afrekening bezorgde, maar ook wanneer blijkt dat hem te weinig werd aangerekend.
- Uitzonderingen zijn problemen die aan de energiekland te wijten zijn, m.n.
  - wanneer meer dan één maal de meteropname werd verhinderd;
  - bij diefstal van gas of elektriciteit.

III. Nog enkele specifieke opmerkingen bij het voorgestelde nieuwe tweede lid van artikel 2277 van het Oud Burgerlijk Wetboek

- We merkten reeds op dat ingevolge artikel 2257 van het Oud Burgerlijk Wetboek de verjaringstermijnen beginnen te lopen vanaf de vervalddag van de schuldvordering. In de voorgestelde bepaling lezen we echter "vanaf de datum van de factuur". Wij veronderstellen dat het niet de bedoeling was om van de algemene regel inzake de aanvang van de verjaringstermijn af te wijken, te meer daar het slechts om een verschil van twee weken gaat.
- In de voorgestelde tekst wordt ook melding gemaakt van de "factuur" enerzijds en de "jaarlijkse afrekening" anderzijds, terwijl de regeling voor beiden dezelfde is (de datum van de factuur). In de memorie van toelichting lezen we echter (met eigen onderlijning): "*Deze termijn is ook redelijk voor de leveranciers zelf. Hij is lang genoeg om hun toe te laten een jaarafrekening te maken en hun jaarlijkse factuur op te stellen, en eventueel de nodige rechtzettingen te doen*".

Dit doet sterk vermoeden dat het in feite de bedoeling was om de datum van meteropname als aanvangsdatum te nemen. In dat geval zou de nieuwe bepaling kunnen luiden "*...na verloop van 2 jaar. Indien het om een afrekenings- of slotfactuur gaat, begint deze termijn te lopen vanaf de datum van de meteropname.*" En voor de voorschotfacturen blijft dan de datum van opeisbaarheid het vertrekpunt.

IV. Samenvatting

De Ombudsdienst voor energie is voorstander van een kortere verjaringstermijn van 2 jaar die begint te lopen vanaf de datum van de meteropname of de rechtzetting ervan.

Indien ervoor gekozen wordt om de verjaringstermijn van 2 jaar pas te laten starten bij de vervalddatum van de energiefactuur zelf, dan stelt de Ombudsdienst voor om de opmaak en het versturen van de jaarlijkse afrekeningen, correctiefacturen of slotfacturen in de tijd te beperken tot maximum 12 maanden vanaf de datum dat de energieleverancier de (rechtgezette) meteropname van de distributienetbeheerder heeft ontvangen.

Deze voorstellen lijken een evenwichtig en billijk antwoord te formuleren op het wetsvoorstel dat voor advies is toegezonden.

Ik hoop u met deze informatie van dienst te zijn en ben beschikbaar voor bijkomende informatie.

Met de meeste hoogachting

ERIC HOUTMAN

Ombudspersoon voor Energie
Médiateur de l'Énergie